

Prezenta lucrare conține _____ pagini

**EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU
ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a**

Anul școlar 2022 – 2023

Limba și literatura romani maternă

Numele:.....

Inițiala prenumelui tatălui: .....

Prenumele:.....

Școala de proveniență: .....

Centrul de examen: .....

Localitatea: .....

Județul: .....

Nume și prenume asistent	Semnătura

A	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

B	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

C	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Del pes o tøksto:

I zor thaj i godĩ

Jekhvar, sasas duj lačhe amala. Von sasas lačhe *butärne* thaj barvale. Sasas len khera *sajekh*, grasta, vurdona thaj, butvar, kerenas butĩ khethanes. Akana, o Stadiàn sasas jekh manuś učo, thulo thaj zoralo, thaj o Fabiàn sasas maj sano thaj maj tikno, *ama* but maj godäver. Anθ-jekh dės avel lenθe jekh raj thaj phenel lenqe:

- Me kamav te vazdav jekh kher thaj kamav te anav *nište* rukha anθar o veś. Dikhav ke si tumen grasta thaj vurdona. Kana anen manqe lačhe rukha anθar o veś, me *dav tumen* p-o jekh *gälbeno* vaś panz rukha.

- Mišto! phenen el duj amala.

Texarinăθar, telären o Stadiàn thaj o Fabiàn anθ-o veś te anen rukha. Akana, o Stadiàn, maj zoralo, čhindäs maj sigo el rukha thaj phenel karing o Fabiàn:

- Dikhes, phrala, so kadja bari butĩ kē tu san maj godäver, kana na-i tut zor? zi kana čhinesa tu panz rukha, me čhina va deś thaj lăva duj gälbenură kaθar o raj.

O Fabiàn *čí* phendäs khanć.

Răte, kana telărdine anθar o veś, o vurdon e Stadianosqo, *pharipnasθar*, phagel pes thaj savorre kašta peren p-o drom. Akana, o Fabiàn, asaindoj, phenel:

- Dikh vi tu, phrala, sar nić i zor na si bari butĩ, kana na-i tut *dòsta* godĩ!

Kas te avel cácipen?

palal o Žufter Borkoj

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o jekhto subijèkto.

1. Xramosar, andar o dino dikcionarosqo artikulo, o sènso andar i avutni fràza vaś o alav „but”:
„Me kamav te vazdav jekh kher thaj...”

2 pùnkture

vazdel vb., I. a ridica, a sălta. II. a înălța, a construi. III. a trezi pe cineva, a scula

2. Vaś panz rukha, o raj delas le čhavenqe...

- a. po panz gàlbenură.
- b. po jekh gàlbeno.
- c. po duj gàlbenură.
- d. po śtar gàlbenură.

2 pùnkture

O lačo amboldipen si ka-i grafèma .

3. Ți kana o Fabiàn čhindăs panz rukha, o Stadiàn čhindăs...

- a. trin rukha.
- b. efa rukha.
- c. deś rukha.
- d. biś rukha.

2 pùnkture

O lačo amboldipen si ka-i grafèma .

4. Xramosar p-o telutno than savi si i tèma e tekstosqi. Čačar tiro amboldipen xramosarindoj duj informàcie andar o dino tèksto.

4 pùnkture

5. Xramosar „X” palal svàko enùnco kaj te sikaves kana si ćáces vaj na, dikhindoj e informàcie andar o dino tèksto. **6 pùntkură**

O enùnco	Si ćáces	Na si ćáces
a. O Stadiàn sasas jekh manuś maj sano thaj maj tikno, ama but maj godăver.		
b. O raj kamel de vazdel jekh kher thaj kamel kaj e duj amala te anen lesqe pani.		
c. E duj amala gele and-o veś te kiden xuxurra.		
d. O Stadiàn ćhindăs ěl rukha maj sigo sar o Fabiàn.		
e. E Stadianosqo vurdon phaglăs pes pharipnasθar.		
f. O Fabiàn phendăs le Stadianosqe ke i zor na si dōsta kana na si les godĭ.		

6. Vakăr, and-e 50 – 80 alava, **palal so tu patăs si maj importànto: te avel tut zor vaj dōsta godĭ?** **6 pùntkură**

---

7. O Dorin thaj i Maria vakăren palal o pućhipen: „Sar phriavdăs pes o Stadian le Fabianoća?”

O Dorin: *Me phenav so o Stadian sas barikano. Sas śukar ke vov sikavdăs pesqi zor.*

I Maria: *Me patăv so o Stadian phiravdăs pes dilikanes pesqe amaleća. Nić o Fabian na phiravdăs pes laćhes k-o agor.*

- Xramosar jekh tèksto and-e 60 – 100 alava, and-o savo te xramosaras so tu patăs palal o phenipen le duje 3enenco (o Dorin thaj i Maria). **8 pùntkură**

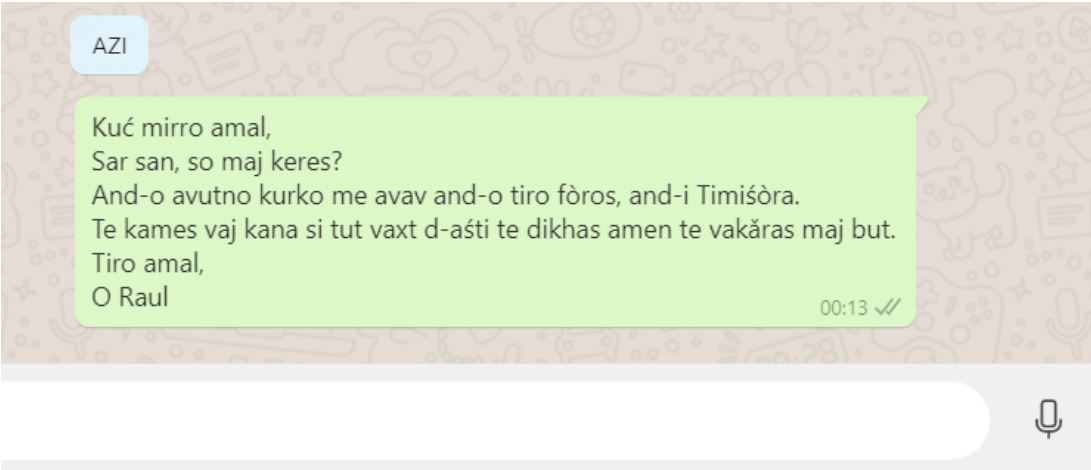

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Del pes o təksto:

AZI

Kuc mirro amal,
Sar san, so maj keres?
And-o avutno kurko me avav and-o tiro fōros, and-i Timișōra.
Te kames vaj kana si tut vaxt d-aști te dikhas amen te vakāras maj but.
Tiro amal,
O Raul

00:13 ✓✓

Xramosar o amboldipen ka-o svāko mangipen, dikhindoij o dino təksto kaθar o dujto subijəkto.

1. Si duj silābe and-o alav...
  - a. kuc
  - b. kurko
  - c. vakāras
  - d. Timișōra

2 pūnkture

O lacho amboldipen si ka-i grafema

2. O alav telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „Sar san, so maj keres?” si

- a. substantivo/ navni.
- b. pronòmbro/ sarnavni
- c. vèrbo/ kernavni.
- d. adžektivo/ pašnavni

2 pùntură

O lačo amboldipen si ka-i grafèma

3. O vèrbo telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „...me avay and-o tiro...” si ka-o vaxt ...

- a. akanutno.
- b. avutno.
- c. nakhlo.
- d. imperfèkto.

2 pùntură

O lačo amboldipen si ka-i grafèma

4. O Dodo xramosarel palpale jekh mesàžo pesqe amalesqe, le Raulosqe. Xramosar, maj tele, and-e çuçe thana, e trebutne alava palal sar magel pes and-e parantèze. 4 pùntură

Kuç mirro amal Raul,

Sem but lošalo kaj tu kames te aves _____ (**ame, ka-o lokativo kèzo**), and-i Timišòra. Mangav _____ (**tu, ka-o akuzativo kèzo**) te xramosares manqe and-o savo dîves kames te aves.

Me but kamav te zas andar o fòros, _____ (**phiravel, o konžunktivo mòdo**) amen thaj te xas vareso. Mirri phuri màmi zanel te kerel but lačo xaben. Palal so ame _____ (**xal, o indikativo mòdo, o avutno vaxt**) laθe, d-ašti te zas te dikhas jekh filmo.

Mangav tut šukar te akhares man k-o telefòno te vakãras anglal te aves.

Av sasto thaj baxtalo!

Tiro amal, o Dodo

5. Ker jekh propozicia and-i savi o alav „fòros” te avel ka-o kèzo nominativo. 4 pùntură

---

6. Ker jekh frâza anθar trin propozicìe and-i savi e predikàtură te aven e vèrbură „kamel”, „zal” thaj „xal”.

4 pùntură

7. O telutno tèksto si lino palal o internèto. And-e lesθe si vortografiaqe thaj puntuaciaqe dośa. Lačhar o tèksto, xramosarindoj les lačhes pa-o telutno than.

4 pùntură

Jek amal si maj importànto sar but aver bută. Si maj lačes te avel tut jekh čáčo amal sar te avel but love! Jekh amal pringear el pes pharipnasθe! O amal si maj kuč sar o sownakai!

8. Ker jekh tèksto, andar 40 – 70 alava, and-o savo te sikaves „**sosθar trebal te avel amen jekh čáčo amal**”.

8 pùntură

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Del pes o təksto:

Naisarimata thaj pativpnasqe lava

And-o zivipen ma te bistres
„Lačo đives!” te phenes!
Vaj „Mišto arakhlem tumen!”
„Mišto arakhlem tut!” - phenen!

Kana inklöl o kham aj avri des
„Lači texarin!” si te phenes!
Vaj „Lači ranin!”, „Lači javin!”
Sa kadala lava lače, gudle si!

Te varekon vareso del tuqe
Ma bistar te naisares lesqe:
„Nais tuqe!”, „Palikerav tuqe!”
„Ov sasto!”, „T-aves sasti!”
„Oven saste-veste!”, „Ov sasti!”
Kadala lava but gudle, lače si!

Kana vareso varekasθar roden,
„Mangav tumen!” si te phenen!
„Rugisarav tumen!” vakären!
„Mangav tut!” vaj „Rugiv tut!”
„Molinarav tumen!”, „Molinarav tut!”

Kana o kham 3al te sovel
O čhonut inklöl, i rät avel
„Sov Devleça!”, „Rät lači!” phen,

Kana varekon si te 3al te sovel!

„Jertis man!”, „Jertisaren amen!”
Sa vrjama tume si te phenen,
Kana jekh doš tume keren,
Kana tume varekas ačhaven
Vareso te pučhen, te mangen.

Kana varekasθar tut durărdes
„Devleça!” si lesqe te phenes.
„Ačh Devleça!” kodo phenel,
Savo kothar si te telărel
„3a Devleça!” si te phenel
Kodova savo kothe ačhel.
(palal o Georđe Sarău)

Drabar i poezia thaj arakh o amboldipen ka-e pučhimata:

- Vakăr palal sar des pakiv le manušen andar tiri familia thaj andar tiri komuniteta!
- Save šukar alav phenes tu le bare/ phure manušenqe?
- So svatură del tuqe tire dada thaj tire papură kaj te phiraves tut šukar?

Ker jekh xramosaripen, anθar 150 alava, palal i tēma „Sar trebal te phiravas amen e bare/ phure manušenca?”, dikhindoj i poezia dini maj opre thaj e amboldimata ka-e oprutne pučhimata.

Kana keres tiro xramosaripen:

- vakăresa palal sar des pakiv le zenen andar tiri familia; 4 pūnktură
- vakăresa palal so naisarimatenqe formulē utilizisares tu; 6 pūnktură
- vakăres palal e svatură save den tu tire dada; 6 pūnktură
- keresa jekh phandipen e informaciença andar i poezia „Naisarimata thaj pativipnasqe lava”. 4 pūnktură

Nōta!

O pūnktură vaš o xramosaripen avena dine vaš:

- o ander/ o koncinūto le xramosaripnasqo – 20 pūnktură;
- sar si organizisarde thaj prezentisarde e godă – 4 pūnktură (o organizisaripen e godānqo – 2 pūnktură; sar si prezentisarde e godă – 2 pūnktură);
- e xramosaripnasqi redaktacia – 6 pūnktură (vaš e vortografiaqe rēgule – 3 pūnktură; vaš e puntuaciaqe rēgule – 2 pūnktură; vaš o šukar xramosaripen – 1 pūnktu).

(O t ksto kaj ar O jekhto subij kto sas lino andar o lil „E dajaqi rromani  hib vi literat ra va  i trinto kl sa, Bucure ti, Editura Sigma, 2020, p. 81 thaj kaj ar O dujto subij kto sas xramosarde kaj ar e aut rur  kaj kerde o subij kto; e dikcionarosqo artikulo sas adaptisardo andar o *Dic ionar rrom-rom n*, Gheorghe Sarău, Bucure ti, Editura Sigma, 2006, p. 210; o t kto kaj ar O trinto subij kto sas lino andar o lil „E dajaqi rromani  hib vi literat ra va  i trinto kl sa, Bucure ti, Editura Sigma, 2020, p. 97)